

- ligt på vetenskap och beprövad erfarenhet (se Läkartidningen 51–52/2003, sidorna 4254–5),
- epiduralbedövning är den mest effektiva formen av smärtlindring men, och detta är väl belagt, den ökar också förlossningens längd och användningen av sugklocka,
- andelen naturliga förlossningar, dvs utan läkemedel eller ingrepp, i praktiken är få, färre än 10 procent.

Ikke evidensbaserat

Jag håller med om att »naturlighetsfundamentalism« förekommer, men anser att detta problem är mindre än den medicalisering av graviditet och förlossning som bland annat tar sig uttryck i en kontinuerligt stigande andel kejsarsnitt, en utveckling som inte är evidensbaserad. Den höga användningen av epiduralbedövning (cirka hälften av alla förstföderskor) kan också diskuteras. Förutom uppgifterna ovan är kunskaperna om kvinnornas upplevelser begränsade. Vi vet att metoden hjälper för stunden, men dessa kvinnor minns i efterhand förlossningen som mer smärtsam än de som inte fått epiduralbedövning. Den tycks inte heller skydda mot en traumatisk förlossningsupplevelse.

Naturlig förlossning önskas

Om kvinnornas egna önskningar skall tas med i bilden så visar en stor svensk

studie av ett representativt urval barnaföderskor att intresset för vård som stimulerar naturlig förlossning är större än tillgången. Åtta procent önskade ABC-vård (mindre än en procent erbjuds), en procent önskade hemförlossning (ca 0,1 procent ges möjligheten), medan endast åtta procent önskade kejsarsnitt. I samtliga dessa fall tillfrågades kvinnorna i tidig graviditet, innan de eventuellt utsattes för påverkan av mödravården. Dessa kvinnor hade kanske gynnats av än mer högljudda naturlighetsfundamentalister.

Personliga erfarenheter styr

Diskussionen om smärtlindring vid förlossning är och kommer alltid att vara laddad. Troligen för att alla debattörer är präglade av sina personliga erfarenheter. Just därför är det viktigt att inte låta de enskilda fallen styra debatten och undvika misskreditering av begreppet »vetenskap och beprövad erfarenhet«. Jag föreslår att Hanne Kjöllér studerar Cochrane Library, där bra sammanställningar av forskningsresultat kan studeras, i stället för att lita på sina vänner.

Ulla Waldenström
professor,
Karolinska institutet,
Stockholm

Läkarböckerna är värda sin egen historik!

|| Så här skrev kollegerna Arnold Josefsson och Josua Tillgren 1928 i förordet till Husmoderns läkarbok del 1. (del 2 kom ut 1931.)

»Läkarbok-namnet har, egendomligt nog, i läkarkretsar en dålig klang sedan gammalt, från den tid, då läkaren i första rummet var den lärde mannen. Den lärde kunde man ju ej nalkas på hans eget område utan att själv följa hans exempel, dvs bliva lärd, och detta fordrar årlånga studier. Följdaktligen var den hjälpsökande sjuke förr genom oöverstigliga svalg och murar skild från läkarens tankevärld och tankegång och hade endast att marschera och icke resonera, om han ville bli frisk. Tyvärr rådde ofta samma förhållande i motsatt riktning, vilket hade till följd, att läkaren icke alltid kunde bota enklare vanliga åkommor, där det sunda förnuftet styr. Han kunde t ex ej bota sig själv om han var sjuk.

Vad läkarna befarar är halvbildningen, som uppblåst över sitt nyss inhämtade vetande på en detalj generaliserar och drager slutsatser aldeles oförenliga med de enklaste grundfakta i det medicinska tänkandet. Men det finnes nog ingen annan väg från kaos och okultur till en begynnande medicinsk allmänbildning.

Detta arbetes främsta uppgift är ej den att bli en slags uppslagsbok eller hälsolexikon. Det gör sålunda ej anspråk på fullständighet i det meddelade medicinska vetandet. Det siktar högre än så. Det söker locka läsaren med på en färd över läkekonstens än fruktbara, än dessvärre oplöjda och oändliga marker.«

Karl Grunewald
professor h c,
Stockholm
karl.grunewald@swipnet.se

Särtryck

Läkartidningen

Boken "Mannen bakom syndromet" har fått en efterföljare: "Kvinnorna och männen bakom syndromen" med 70 artiklar som publicerats i Läkartidningen under 1990–1996. Den tar upp namn som Asperger, Bichat, Fanconi och Waldenström. Här finns också män "bakom metoden", exempelvis Doppler och Röntgen.

Denna nya bok omfattar 248 sidor och är rikt illustrerad, även med färgbilder. Därtill finns en sammanställning (i förminskat utförande) av de uppskattade tidningsomslag som hör till serien.

Priset är 210 kronor

Kvinnorna och männen bakom syndromen

Beställer härmed.....ex av boken

.....
namn

.....
adress

.....
postnummer

.....
postadress

**Insändes till Läkartidningen
Box 5603
114 86 Stockholm**

Faxnummer: 08-20 74 35

www.lakartidningen.se
under särtryck, böcker